

Једна досетка коју смо изrekli новинарима о томе како сада многи у Србији „имају избор или да придобију Ивицу или да ризикују ‘марицу’” нашла се на насловним странама дневних новина. Ма како била ефектна ова „бајковита паралела“, поставља се питање колико је она данас реална. Ми верујемо да она најбоље осликава тренутну политичку ситуацију у којој готово сви актери транзиционе Србије имају избор да придобију Ивицу да не би ризиковали отварање неких досијеа и покретање кривичних процеса који, наравно, започињу „марицом“. Дакле, у овој трговини са СПС-ом осим улога власти, моћи, могућности стицања богатства и медијског утицаја важан фактор је и настојање политичко-тајкунских кругова да заштите интересе и позиције. А ту спада и оно основно – остати у „транзиционој игри“ претпоставља пре свега останак на слободи – остати ван домета „марице“. Ово нарочито важи за странке које су после 5. октобра учествовале у приватизационом мутљагу и чији су се „пријатељи“ највише обогатили.

При свему овоме ми не занемарујемо ни утицај идеолошких и политичких блискости неких актера са СПС-ом, о чему се сада доста спекулише на један комичан нушићевски начин, где су се сви одједном сетили да су „рођаци“ са наследницима. Наравно да је у причи око „Ивичиног избора“ значајно и то колико је која опција и коалициона комбинација политички (не)прихватљива. При томе, то не мора да значи неку политичку симпатију или антипатију, већ конкретно како би страначки органи, чланови странке и симпатизери реаговали на коалициони споразум са „овима“, а како са „онима“.

По питању политичке блискости СПС-у је много природнија коалиција са ДСС-ом и СРС-ом. Наиме, гласачко тело СПС-а би се, да не постоји СПС, у огромном броју поделило и отишло у правцу „патриотских“ странака (то потврђују и истраживања „другог избора“). Са радикалима СПС дели историјско искуство коалиције током деведесетих, а за ДСС их веже толерантнији однос Коштунице након 5. октобра када је спречен политички прогон „озлоглашених социјалиста“, а од 2004. је ту и својеврсна легализација социјалиста кроз подршку мањинској влади. Поред тога, ове три странке имају готово исти однос према Косову, о чему сведочи и њихова „патриотска“

предизборна реторика. Када је реч о односу према НАТО, Хагу, Косову и „деведесетим“, бирачко тело СПС-а је радикалније од самих радикала.

Међутим, важнији од те политичке блискости са СРС-ом и ДСС-ом је агресиван и нетрпељив тон који је од 5. октобра долазио од актера „проевропског блока“. Треба се само присетити шта су о социјалистима говорили Динкић, Драшковић и људи из врха ДС-а, па схватити колико би Ивици било тешко да игнорише ДСС и СРС и да оде у загрљај Тадићеве екипе, која их је годинама политички сатанизовала. Сада као да је у медијима наступила политичка амнезија, па је преко ноћи СПС од „злочиначког удружења“ постао готово потпуно реформисана евролевица, од „сила мрака и прошлости“ мост према светлој европској будућности. Утисак о таквом идеолошком преокрету у односу према СПС-у (али не и према радикалима који су прејаки за такво тетешење) најближи је некаквој стилској комбинацији орвеловског новоговора, у којем се преко ноћи мењају непријатељи у савезнике, и нушићевске балканске политичке превртљивости.

У то „прање“ СПС-а укључили су се и медији и неки медијски експонирани интелектуалци који су из нафталина извукли нушићевску тезу о „рођачким везама“ ДС-а и СПС-а преко тетке из Социјалистичке интернационале. Ником при томе не смета чињеница да ДС ни нема елементе левце (нарочито након Ћинђићеве погибије), већ је заједно са Г 17 у Србији главни експонент неолибералне транзиционе парадигме која нема никакве везе са левцом. „Радничка класа“, или оно што је остало од ње, као највеће заговорнике дивљег капитализма и транзиционе пљачке види управо представнике проевропске коалиције.

Исто тако, ником не смета ни то што СПС „само због“ односа према Милошевићу и рецимо Хагу није део тог „левичарског братства“ које нема ни приближно такву тежину каква му се приписује у београдској чаршији. У причу о значају фактора „члана библиотеке“ у соц-интернационали не верују ни они који је изговарају. Можда би и део врха СПС-а желео (или како неко рече „жудео“) да буде у коалицији са проевропским снагама, али има озбиљне кочнице у самој странци. Тако би настојање да СПС постане „фенси левичарска партија“ (или пак да се неки у врху „уграде“) могло да их кошта побуне и раскола у самој странци. Наиме, главни одбор и локални одбори су листом за патриотску коалицију, са огорчењем гледају на могућност да уђу у коалицију са онима које сматрају одговорним за испоручивање Милошевића и за политичку сатанизацију социјалиста после 5. октобра. Функционер, члан или симпатизер СПС-а би коалицију са ДС-ом и са људима попут Динкића, Драшковића и Чанка сматрао издајом својих политичких уверења, што би и поред „медијског пеглања“ разорно деловало на саму странку.

Зато, са стране гледано, чини се да СПС и нема неког избора, те да је природно много ближа коалицији са СРС-ом и ДСС-ом, него са ДС-ом, да не говоримо о ЛДП-у. Како да просечан члан СПС-а поднесе коалицију са Чанком, који је и пред ове изборе говорио како се некада залагао за забрану СПС-а, или пак Драшковићем, који је до сада изрицао више него тешке речи о социјалистима. Да, могли бисмо се лако кладити на ту „патриотску коалицију“ да се код нас странке самостално договарају без мешетарења и притисака од тајкуна и страних сила. Наиме, „токови новца“ и стратешки интереси великих сила могу довести и до другачијих коалиционих комбинација, о чему сведоче и неочекивани преокрети у постизборним преговорима пре година дана.

Стога, иако се чини да је патриотски блок прешао значајан део пута у правцу постизања коалиционог договора, изјаве чланова Дачићеве и Тадићеве коалиције говоре да они озбиљно раде „на два колосека“. Могуће је и да се преговорима жели добити на времену, не само да би се тврдио пазар, већ да се замором јавности и припремом своје „страначке структуре“ припреми терен и за неку другу коалициону комбинацију. Наредни дани ће показати колико су поједини актери „патриотског блока“ озбиљни у намери да формирају владу.

Период након тога ће нам показати колико је Тадић спреман да поштује правила демократске игре и да допусти могућност да владу формира нека друга посланичка већина. Мислимо да није потребно рећи како би игнорисање скупштинске већине која није председнику по вољи дестабилизovalo земљу и увело Србију у опасну политичку завршницу, која би могла да личи на „украјински сценарио“. Оно што додатно забрињава је да до нас долазе гласови да и на западу постоји спремност да Тадићева коалиција води политику „оспорувања изборних резултата“.

Због те и такве идеолошко-политичке поларизације у Србији, немамо политичке снаге које је способна да премости очит јаз – наша земља се налази на ивици литице са које лако сама (или гурнута са стране) може да падне у амбис међусобних сукоба са последицама које се не могу сагледати. Стога, наслови попут онога „Србија на Ивици“ имају много дубљи и драматичнији смисао него што су тога свесни они који су их дали. Ивица Дачић има, дакле, не само позицију „најпожељније удаваче“, већ и ненадано историјски одговорну позицију да Србију – ако може – својом одлуком не гурне преко опасне ивице. Зато се онај избор са почетка „Ивица или ‘марица’“ не односи само на корумпиране транзиционе политичаре и њихове тајкуне, већ, нажалост, и на целу Србију.